

je u úředníků a zřízenců vyšších kategorií. Tento právní názor dovo-
latele nelze sdílet. Dovolatelův výklad, že žalobcův poměr služební ne-
měl býti proto trvalým, nebo stálým, což je jedno a totéž, poněvadž
jako takový nebyl do předu smluven se zaměstnavatelem, nebo dokonce,
poněvadž žalobce nedostal při svém ustanovení za arcibiskupského ko-
čího jmenovacího dekretu, v němž by trvalost služebního poměru byla
nějak vyjádřena, nelze srovnati ani s doslovem zákona ani s doslovem
k němu vydaného nařízení, které bylo vydáno v rámci zákona a tomuto
neodporuje. Kdyby tomu bylo tak, pak by ovšem krmiči, voláci, kočí,
hlídači, hospodářští dozorcí a t. d., jak je vypočítává tabulka k zákonu
čís. 130/1921, kterým se zpravidla při nastoupení jejich služby nevydává
jmenovací dekret a u nichž při nastoupení ještě není jisto, zdali se
služební poměr utváří léty, poměry a v neposlední řadě také dozráva-
jícím názorem životním na výhody stálého zaměstnání a na výhody mě-
nění zaměstnavatelů jako trvalý, stálý, a dlouhodobý poměr služební,
byli, ne-li všichni, jistě jejich převážná většina vyloučení ze sociálního
dobrodiní zákona. Z toho vyplývá, že trvalým se takový poměr služební
stává nikoli ujednáním do předu, nýbrž sám sebou. Bylo-li tedy o ža-
lobci zjištěno, že jeho služební poměr u žalovaného trval 29 roků, 6 mě-
síců, jde o služební poměr trvalý, byť i strany, vstupující do něho, pů-
vodně ani nemyslely, že se tento služební poměr ve skutečnosti utváří
jako trvalý.

Čís. 4512.

**Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., o převzetí statků
a majetku, připadlých podle mírových smluv československému státu.**

**Československý stát nabyl statků a majetku bývalého mocnářství
rakousko-uherského již dnem 28. října 1918 na základě zákona. Žalobu
vlastnickou ohledně statků těch, zadanou po 27. září 1921, jest řídití na
Československý stát, třebaš v době podání žaloby nebyl ještě zapsán
jako knihovní vlastník.**

(Rozh. ze dne 31. prosince 1924, R I 104/24.)

Žaloba hlavního města Prahy proti bývalému císaři rakousko-uherskému Karlu jako knihovnímu vlastníku deskových statků Brandýs n./L. a Tachlovice, resp. proti pozůstalosti jeho a proti svěření zvanému »Kaiser Franz Josef I. Kronfideikommiss des Erzhauses Habsburg-Lotriningen«, o uznání vlastnictví části pozemků bezprávně odňatých městům pražským králem českým Ferdinandem I. a připojných nyní k deskovým statkům Brandýs n./L. a Tachlovice, byla procesním soudem první stolice zamítnuta. Důvody: Dle svého obsahu jest žaloba, o niž tu jde tak zv. pravo u žalobou vlastnickou, která ve smyslu § 366 a násl. obč. zák. přísluší pravému vlastníku proti tomu, kdo věc, o kterou jde, má ve své moci, má možnost ji žalobci vydati, přes to však se zdráhá tak učiniti, a jest účelem žaloby této, by věc žalobci na základě provedeného sporu byla vydána (§ 369 obč. zák.). V tomto směru má soud za zjištěno, že v době podání žaloby,

t. j. dne 20. října 1921 jako vlastník panství Brandýs a Tachlovice zapsán byl »císař a král Karel« a ohledně poslednějšího panství poznamenán byl fideikommissární závazek korunního svěřenství císaře Františka Josefa arciknížecího domu Habsbursko-Lotrinského, že však dne 29. listopadu 1921 podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. vloženo bylo právo vlastnické pro Československý stát, když již dříve před tím dne 30. dubna 1919 podle žádosti min. zemědělství Čsl. republiky ze dne 29. dubna 1919 poznamenána byla vnucená správa. Soud má dále za zjištěno, že na žalobní objekty po převratu ministerstvem zemědělství na základě zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. uvalena byla vnucená správa a že vnuceným správcem ustanoven byl Václav M., jemuž dle instrukce ministerstva zemědělství ze dne 13. května 1919 nařízeno bylo, by hospodaření na statku jemu svěřeném nedálo se způsobem, odporujícím zájmům republiky (§ 4), aby ku každému prodeji a jiným důležitým opatřením si vyžádal svolení téhož ministerstva, aby zbývající přebytky uložil na účet statků, postavených pod nucenou správu u české poštovní spořitelny, a bylo mu zakázáno, aby peníze z podniků, stížených vnucenou správou, neodváděl a nepoukazoval do cizozemsku. Vládním nařízením ze dne 18. června 1919, čís. 341 sb. z. a n. zmocněn byl ministr zemědělství, by k zamezení hospodářských škod zavedl vnucenou správu statků tam blíže naznačených, při čemž dle § 3 t. nařízení uvedeno bylo výslovně, že zmocnění to vztahuje též na vnucené správy, které byly ministerstvem zemědělství zavedeny již od 28. října 1918. Těmito nařízeními a opatřeními, na základě jich učiněnými, byly žalobní statky odňaty z faktické moci dosavadního vlastníka. Zákonem ze dne 12. srpna 1921, č. 354 sb. z. a n. o převzetí statků a majetků, připadlých podle mírových smluv Československému státu, bylo ustanoveno, že týž nabývá dnem 28. října 1918 všech statků a všeho majetku, které na území někdejšího mocnářství Rakousko-uherského, patřícím Československé republice, náležely koruně Rakouské a Uherské i bývalé panovnické rodině rakousko-uherské dne 28. října 1918 (§ 1); dle §u 3 téhož zák. rozumějí se tím zejména statky a majetek posledního panovníka Karla i statky a majetek stížené svěrenským svazkem korunního svěřenství císaře a krále Františka Josefa I. pro arciknížecí rod Habsbursko-Lotrinský. Podle § 4 téhož zákona právoplatná rozhodnutí, dovolávající se toho zákona, jsou listinami vkladními po rozumu knihovních zákonů a podle § 5 téhož zákona zemský soud civilní v Praze z úřední moci provedl vklad práva vlastnického ku statkům těm pro Československý stát, jak již shora udáno. Nabytí tudíž Čsl. stát již vydáním zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. vyhlášeným dne 27. září 1921 vlastnictví k nemovitostem žalobním, vypočteným ve výroku rozsudečném, a to způsobem originárním s účinky ode dne 28. října 1918, což bylo dnem 29. listopadu 1921 také knihovně v deskách zemských provedeno. Nabytí takto Čsl. stát dle zákona toho mimoknihovního vlastnictví ku statkům těm již dnem 28. října 1918 a knihovního vlastnictví dnem 29. listopadu 1921. Podle provedených důkazů jest tedy zjištěno, že již v den podání žaloby 20. října 1921 nebyla žalovaná strana ve fysické držbě žalobních realit, ježto v této době fysickou detencí statků těch vykonával vnucený správce výhradně pouze již pro stát Čsl., že byla sice tehdy ještě formálně

zapsána žalovaná strana jako knihovní vlastník statků těch, ale i toto vlastnictví že pominulo pozdějším jeho výmazem bez jakékoliv součinnosti a bez jakéhokoliv přičinění strany žalované, která jich nemá ve své moci již ani fysicky ani knihovně a nemůže je tedy vydati. Máť žaloba vlastnická průchod jenom proti tomu, kdo má možnost věc vydati. Ježto žalovaná strana není detentorem věcí, nemožno žalobě vlastnické vyhověti. V řízení o této žalobě nelze vůbec soudně rozhodovati otázku, zda stát byl oprávněn, zabírat statky žalobní, ježto žaloba není podána proti Československému státu, a soud není oprávněn zkoumati platnost zákonů řádně vyhlášených a účinnosti nabyvších. Jak uvedeno, stav právní, shora vyličený, byl zde již v době podání žaloby 20. října 1921, kdy sice jméno žalované strany v deskách zemských při zápisu práva vlastnického se vyskytovalo, kdy však jakákoliv dispozice strany žalované ve směru uplatňovaném stranou žalující byla naprosto vyloučena zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., takže ani v době podání žaloby nebyla žalovaná strana passivně oprávněna ke sporu. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a uložil prvému soudu, by, vyčkaje pravomoci, řízení doplnil a znovu rozhodl. D ů v o d y: Důvody prvního soudu nejsou přiléhavy. Uvalením vnucené správy neodnímá se vlastníku resp. držiteli moc nad věcí, nýbrž omezuje se toliko jeho volná dispozice, vnucený správce vykonává za něho jako vnucený zmocněnec správu majetku, ale nevykonává ji jménem někoho jiného, nýbrž toliko ve prospěch jiného. To platí nejen všeobecně o vnucené správě, nýbrž zejména o vnucené správě dle zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. jakož i vládního nařízení z 18. června 1919, čís. 341 sb. z. a n., neboť i zde jde o správu cizích statků, by hospodaření nedálo se způsobem odporujícím zájmům republiky, nikoli však o správu vlastnictví státního, což nejlépe jest vidno z předpisu, že přebytky ukládati jest na účet statku do poštovní spořitelny a nikoli odváděti pokladně státní. Uvalením vnucené správy nebyl tedy knihovní vlastník, býv. císař Karel (svěřenství jím representované) zbaven detence, nýbrž detence ta byla jen za něho vnuceně vykonávána osobou k tomu ustanovenou. Rovněž nelze také tvrditi, že by byl žalovaný odsouzen k plnění nemožnému, předpisy, prvním soudem citované, mají na mysli zánik věcí, nikoli však její nabytí osobou třetí, kteréž ať nastalo z jakéhokoliv důvodu, nemá po zahájení sporu na něj vůbec vlivu a nemůže tedy samo o sobě zmařiti původní pasivní legitimaci. Leč ani samo tvrzení, že by žalovaný nemohl splniti povinnost, v žalobní prosbě obsaženou, není odůvodněno. Jednak poznámkou žaloby v době, kdy byl žalovaný ještě v knihách zapsán, nabývá po zákonu rozsudek účinnosti i proti každému budoucímu nabyvateli, jednak mírové smlouvy a zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. nevyslovily nikde, že by právě sporné pozemky stávaly se vlastnictvím státu, nýbrž stanovily toliko, že vlastnictvím jeho stanou se statky a majetek, které na území někdejšího mocnářství rakousko-uherského patřícím Československé republice, náležely koruně Rakouské a Uherské i bývalé panovnické rodině rakousko-uherské. Nabytí vlastnictví jest tu tedy podmíněno právě tím, co se v tomto sporu běře v odpor a pozbylo by tedy svého zákonného oprávnění — titulu — kdyby bylo zjištěno sporem, že sporné pozemky císaři Karlu (svěřenství) vlastnicky nenáležely. Jakmile by však stát pozbyl nabývacího důvodu,

mohl by proti němu býti uplatněn dřívější knihovní stav a nastala by zase pro žalovaného možnost plnění. Tatáž úvaha platí však také o mínění prvního soudu, že stát nabytí vlastnictví sporných pozemků již vydáním zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. s účinkem od 28. října 1918, neboť vlastnictví, i kdyby tento způsob nabývací byl uznán za postačitelý, byl by mohl stát nabýti, jen kdyby to byl majetek koruny nebo bývalé panovnické rodiny, což se právě tímto sporem napadá.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by po případném dalším jednání znovu rozhodl o odvolání bez ohledu na právní názor uplatněný zrušeným usnesením.

D ů v o d y:

Odvolací soud nepokládá názor soudu první stolice co do oprávnění žalované strany ke sporu za případný. Procesní soud vychází při tom z názoru, že Československý stát nabytí vlastnictví sporných nemovitostí podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n. s účinkem od 28. října 1918. O to však prozatím nejde, nýbrž bylo zodpověděti jen otázku, proti komu může žalující obec uplatniti tvrzené své právo vlastnické ke sporným nemovitostem. Bylo proto uvážiti jediné to, zda v den podání žaloby t. j. 20. října 1921 byla žalovaná strana vzhledem ke sporným nemovitostem v poměru, jež předpokládá § 369 obč. zák. při žalobě vlastnické, t. j. zda měla sporné věci ve své moci. Odvolací soud přisvědčil na otázku tu, a v tom spočívá nesprávné právní posouzení věci. Sporné nemovitosti byly od r. 1917 připsány knihovně do vlastnictví císaři Karlu, a byl ve vložce desk zemských č. 1389 (panství Tachlovice) poznamenán závazek pro svěření shora uvedené. Dne 30. dubna 1919 poznamenána byla v uvedených vložkách vzhledem ke sporným nemovitostem, vnucená správa podle zákona ze dne 24. července 1917, čís. 307 ř. zák. a byl zřízen vnucený správce, jemuž byl dán příkaz, vytičený v rozsudku první stolice. Na tuto vnucenou správu vztahovalo se i nařízení vlády Čsl. z 18. června 1919, čís. 341 sb. z. a n. Jak čl. 208 mírové smlouvy mezi mocnostmi spojenými a sdruženými a Rakouskem, podepsané v Saint-Germain-en Laye dne 10. září 1919 stanovil, získaly státy, kterým připadlo území bývalého mocnářství rakousko-uherského nebo které vznikly rozkouskovaním tohoto mocnářství, všechny statky a majetky vlády rakouské, pokud leží na jejich státním území. Těmito statky rozumějí se mimo jiné též soukromé statky panovnické rodiny rakousko-uherské. Zákon ze dne 12. srpna 1921, č. 354 sb. z. a n. o převzetí statků a majetku, připadlých podle mírových smluv Čsl. státu, stanovil dále, že československý stát nabývá všech statků a všeho majetku, 1) které na území někdejšího mocnářství rakousko-uherského, patřícím Čsl. republice, náležely bývalé panovnické rodině rakousko-uherské dne 28. října 1918 (§ 1), čímž podle § 3 je rozuměti zejména statky a majetek 1) posledního panovníka Karla, a 4) statky stížené svazkem korunního svěření císaře a krále Františka Josefa I. pro arciknížecí rod habsbursko-lotrinský. Podle § 7 téhož zákona byl rozhodnou dobou pro nabytí majetku Čsl. státem den 28. října 1918 a podle §. 5 měly knihovní soudy provésti na nemovitosti vklad

vlastnického práva pro Čsl. stát z úřední moci, dovolávajice se tohoto zákona. Nabytí vlastnictví, pokud skutečně příslušelo osobám shora jmenovaným, bylo však důsledkem zákona, výslovně tak stanovícího, a nebylo důsledkem knihovního vkladu práva vlastnického podle Šu 431 obč. zák., naopak byl knihovní vklad, nařízený Šem 5, jen důsledkem nabytí práva vlastnického Čsl. státem. To vyplývá z ustanovení téhož Šu, že ke knihovnímu vkladu postačil poukaz na zákon, a nebylo třeba listiny podle Šu 26 knih. zák. Šlo tu jen o opravu knihovního stavu podle skutečného stavu, zřízeného uvedeným zákonem. Nebylo tu třeba ochrany důvěry ve veřejnou knihu, ježto nabytí vlastnictví státem Československým zakládá se na zákonu vyhlášeném ve sbírce z. a n., takže nemůže se nikdo neznalostí jeho omlouvat. Ode dne vyhlášení tohoto zákona, t. j. ode dne 27. září 1921 bylo obecně známo, že Čsl. stát stal se vlastníkem statků a majetků vytčených v Šu 1 zák., a to již dnem 28. října 1918, a nezáleželo na tom, kdy byl jako vlastník zapsán do veřejné knihy. Nezáleží na tom, že vlastnická žaloba obce pražské byla podána a knihovně poznamenána před knihovním vkladem vlastnického práva ke sporným nemovitostem pro Čsl. stát, t. j. před 29. listopadem 1921, nýbrž stačí, že se tak stalo po 27. září 1921. Podle předchozích vývodů má totiž vnucená správa, prováděná Čsl. státem vzhledem k nemovitostem těm od roku 1919, jiný význam, než jak předpokládá odvolací soud, neboť Čsl. stát ujal se důsledkem této správy nejpozději dnem 27. září 1921 detence nemovitostí těch pro sebe, takže žalovaná strana neměla v den podání žaloby sporných nemovitostí ve své moci, třebas byla ještě v týž čas zapsána jako vlastník jich v deskách zemských. I kdyby byl správný názor odvolacího soudu, že zavedením vnucené správy nebyl dosavadní vlastník zbaven detence, nýbrž že detence ta byla za něho vykonávána vnuceně osobou k tomu ustanovenou, neplatí to o době po 27. září 1921. Tímto dnem počínaje, mohl se Čsl. stát na základě zákona č. 354 z roku 1921 pokládati za vlastníka sporných nemovitostí, jichž vlastnictví nebylo tehdy ještě sporné, ježto ke knihovní poznámce žaloby došlo až 15. listopadu 1921. Důsledkem toho vykonával detenci nadále pro sebe, a má nemovitosti ty od onoho dne ve své moci podle Šu 369 obč. zák. O tom, zda Čsl. stát nabyt uvedeným způsobem sporných statků neprávem proto, že nenáležely vlastnický císaři Karlu (svěřenství), nelze rozhodnouti ve sporu, v němž žalována je strana, jež v čase podání žaloby nebyla detentorem, nejen na uznání vlastnictví žalující strany, nýbrž i na vydání nemovitostí, jež má třetí strana ve své moci. V žádném případě nebyla žalovaná strana v čase podání žaloby vlastnící sporných nemovitostí, neboť v tom případě, že žalující obec neprokáže svého vlastnictví k nim podle Šu 369 obč. zák., nabytí vlastnictví Čsl. stát dnem 27. září 1921 na základě zákona č. 354 z roku 1921. Musí tudíž odvolací soud znova posouditi otázku pasivní legitimace a přezkoumati po této stránce rozsudek v mezích odvolání.

Čís. 4513.

Jde-li pouze o zjištění nedoplatků výdělkové daně s příslušenstvím, není na soudě, by přezkoumával správnost tvrzení finančního úřadu, že povinný dluží účtovaný peníz. Totéž platí i o úrocích. Úroky z prodlení